

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 1201/2023
01.02.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Добриле Страјина, председника већа, Гордане Комненић и Драгане Миросављевић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији су пуномоћник Драган Травица, адвокат из ..., против туженог ББ из ..., чији је пуномоћник Предраг Загорчић, адвокат из ..., ради развода брака и вршења родитељског права, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж2 381/22 од 14.09.2022. године, у седници одржаној 01.02.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија туженог изјављена против одбијајућег дела става првог и ставова трећег и четвртог изреке пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж2 381/22 од 14.09.2022. године.

ОДБАЦУЈЕ СЕ, као недозвољена, ревизија туженог изјављена против усвајућег дела става првог и става другог изреке пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж2 381/22 од 14.09.2022. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П2 474/2021 од 24.05.2022. године, ставом првим изреке, одлучено је да се разводи брак закључен између тужиле и туженог ...2011. године уписан у матичну књигу венчаних под бројем .. за 2011. годину на основу члана 41. Породичног закона Републике Србије. Ставом другим изреке, утврђено је да ће над малолетном децом парничних странака, ВВ, ЈМБГ ... рођеном ...2011. године и ГГ, ЈМБГ ... рођеном ...2013. године, мајка самостално вршити родитељско право, а да ће пребивалиште малолетне деце бити на адреси мајке. Ставом трећим изреке, утврђено је да ће контакт оца са малолетним ћеркама одвијати на следећи начин: сваког другог викенда од петка након завршетка наставе па до недеље у 16 часова, малолетна деца ће проводити са оцем; летњи распуст ће малолетна деца проводити са оцем првих 15 дана јула и првих 15 дана августа месеца; зимски распуст ће малолетна деца парним годинама од почетка распуста па до 06. јануара проводити са оцем, а остатак са мајком, а непарним обрнуто; рођендане родитеља ће деца проводити са родитељем чији је тог дана рођендан, а дечје рођендане ће организовати наизменично; државне и верске празнике малолетна деца ће проводити код оба родитеља наизменично; породичну славу оца малолетна деца ће проводити са

оцем, а преко овако уређеног начина одржавања личних контаката оца и малолетне деце, па до траженог, тужбени захтев тужиле је одбијен. Ставом четвртим изреке, тужени је обавезан да на име свог дела доприноса на име издржавања својих малолетних ћерки ВВ и ГГ плаћа износ од по 14.000,00 динара месечно (укупно 28.000,00 динара) до 15. у месецу за текући месец на рачун мајке АА, који се води код „... банка“ а почев од дана утужења па убудуће док за то постоје законске претпоставке. Ставом петим изреке, преко досуђеног износа на име доприноса туженог за деце издржавање, па до тражених износа од по 15.000,00 динара тужбени захтев тужиле је одбијен. Ставом шестим изреке, одлучено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Апелациони суд у Новом Саду је, пресудом Гж2 381/22 од 14.09.2022. године, ставом првим изреке, жалбу делимично усвојио, а делимично одбио, па је пресуду Основног суда у Новом Саду П2 474/2021 од 24.05.2022. године, ставом другим изреке, преиначио тако што је одбио тужбени захтев у делу којим је предложено обавезивање туженог да доприноси издржавању малолетне деце месечним износима од по 14.000,00 динара, са споредним потраживањима, за временски период од 25.03.2021. године до 31.01.2022. године, а ставом трећим изреке, потврдио у делу којим је усвојен тужбени захтев за самостално вршење родитељског права на заједничком малолетном децом странака, одлуку о начину одржавања личних односа између деце и другог родитеља и о трошковима поступка. Ставом четвртим изреке, одбијен је захтев туженог за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, ставова првог, другог, трећег и четвртог изреке, тужени је изјавио благовремену ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду, применом одредбе члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 18/20), у вези одредбе члана 202. Породичног закона („Службени гласник РС“, бр. 18/2005... 6/2015), и утврдио да је ревизија делимично неоснована, а делимично недозвољена.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности. Битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 12. Закона о парничном поступку, на коју тужени у ревизији указује није разлог због ког ревизија може да се изјави на основу одредбе члана 407. став 1. тачка 2. истог Закона.

Према утврђеном чињеничном стању, у браку парничних странака, закљученом ...2011. године, рођене су заједничке ћерке малолетна ВВ (...2011. године) и малолетна ГГ (...2013. године). Брачна заједница је фактички престала напуштањем заједничког места становања од стране тужиле, са малолетном децом ...2022. године, тако што тужилца и деца сада станују у стану оца тужиле у ..., површине 88м². Тужилца (рођена 1978. године), је по занимању дипломирани ..., запослена, са месечним приходима од 66.000,00 динара. Тужени (рођен 1973. године) је по занимању дипломирани ..., запослен и остварује месечне приходе од 77.000,00 динара, а од имовине поседује стан у ..., који је стекао у браку са тужилцом и за који плаћа рате кредита од 27.000,00 динара Такође поседује и неколико парцела у ... . Деца похађају основну школу, а

њихове месечне потребе износе по 23.500,00 динара. На основу налаза и мишљења Центра за социјални рад Града Новог Сада следи да су парничне странке, као родитељи и као личности, дијаметрално супротни и некомпантибилне структуре. Сукоби и неслагања су временом попримили драстичне размере због „борбе“ за власништво над станом, због које су остали под истим кровом, а што је драстично утицало на квалитет старања о деци. Процена је да нема насиља због ког би оцу били забрањени контакти са децом, као ни да нема страха деце у односу на оца. Са друге стране, мајка се сложила и сама проценила да је у интересу деце да имају контакте са оцем, па је након обављањеног разговора са оба родитеља, орган старатељства проценио да је у најбољем интересу деце да се повере мајци на самостално вршење родитељског права, а да контакте са оцем остварују на следећи начин: сваког другог викенда од петка након завршетка наставе па до недеље у 16 часова; летњи распуст да проводе са оцем првих 15 дана јула и првих 15 дана августа месеца, а зимски распуст парним годинама од почетка распуста па до 06. јануара проводили би са оцем, а остатак са мајком, непарним обрнуто; рођендане родитеља би деца проводила са родитељем чији је тог дана рођендан, а дечје рођендане ће родитељи организовати наизменично; државне и верске празнике проводиће код оба родитеља наизменично; а породичну славу оца ће водити са оцем. Поводом пријаве оца да мајка врши насиље над децом, орган старатељства је допунио своје мишљење указујући да је отац деце упућен где и како да пријави насиље над децом, док тај орган, у разговору са девојчицама није констатовао трагове насиља, физичког а ни психичког. Током разговора са децом нису препознати индикатори који би указивали на инструисаност од стране мајке, девојчице су биле опуштене, сарадљиве, међусобно су се допуњавале. Њихов исказ обилује низом детаља, описа чулног искуства и физичких манифестација непријатности, док фацијална експресија на адекватан начин прати вербализацију. Из тих разлога, такав поступак оца орган старатељства сматра малициозним и злонамерним, те је, као такав, у супротности са чињењем у најбољем интересу деце.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су утврдили да ће над малолетном децом парничних странака, мајка самостално вршити родитељско право и да ће њихово пребивалиште бити на адреси мајке, а да ће се лични односи деце и оца одвијати на начин предложен од стране Центра за социјални рад, применом одредбе члана 41, 61. став 1, 77. став 3, 154. став 1, 160. и 162. став 3. Породичног закона. При одлучивању, нижестепени судови су се водили извештајем Центра за социјални рад чија је процена да насиља у породици није било, а да је пријављивање насиља од стране туженог малициозан и злонамеран акт у супротности са чињењем у најбољем интересу деце, посебно имајући у виду чињеницу да није доведена у питање подобност мајке за вршење родитељског права.

По оцени Врховног касационог суда, нижестепени судови су, при одлучивању о вршењу родитељског права и одржавању личних контаката деце са родитељем који не врши родитељско право, правилно применили материјално право.

Одредбом члана 3. став 1. Конвенције о правима детета (Закон о ратификацији Конвенције Уједињених нација о правима детета „Службени лист СРФЈ“-Међународни уговори број 15/90 и „Службени лист СРЈ“-Међународни уговори број 4/96 и 2/97), прописано је да у свим активностима које се тичу деце, од примарног значаја су интереси детета, без обзира на то да ли га спроводе јавне или приватне институције за социјалну заштиту, судови, административни органи или законодавна тела. Државе чланице се обавезују да детету обезбеде такву заштиту и бригу која је неопходна за

његову добробит, узимајући у обзир права и обавезе његових родитеља, законитих старатеља или других појединаца који су правно одговорни за дете и преузимају у том циљу све потребне законодавне и административне мере (став 2). Одредбом члана 8. став 1. Конвенције, прописано је се државе чланице се обавезују да поштују право детета на очување свог идентитета, укључујући држављанство, име и породичне везе, како је то признато законом, без незаконитог мешања. На основу одредбе члана 9. став 3. Конвенције, право је детета одвојеног од једног или оба родитеља да редовно одржава личне односе и непосредне контакте са оба родитеља, осим ако је то у супротности са најбољим интересом детета.

Породичним законом је прописано и то: да је свако дужан да се руководи најбољим интересом детета у свим активностима која се тичу детета (члан 6. став 1.); да дете има право да одржава личне односе са родитељем са којим не живи (члан 61. став 1.); да то право може бити ограничено само судском одлуку када је то у најбољем интересу детета (члан 61. став 2.); да дете које је способно да формира своје мишљење има право слободног изражавања тог мишљења (члан 65. став 1.); да дете има право да благовремено добија сва обавештења која су му потребна за формирање свог мишљења (члан 65. став 2.). Родитељ који не врши родитељско право има право и дужност да издржава дете, да са дететом одржава личне односе и да о питањима која битно утичу на живот детета одлучује заједнички и споразумно са родитељем који врши родитељско право на одредбе члана 78. став 3. Породичног закона. У спору за заштиту права детета и у спору за вршење, односно лишење родитељског права, суд је увек дужан да се руководи најбољим интересом детета, на основу одредбе члана 266. став 1. истог закона. Пре него што донесе одлуку о заштити права детета или о вршењу, односно лишењу родитељског права, суд је дужан да затражи налаз и стручно мишљење од органа старатељства, породичног саветовалишта или друге установе специјализоване за посредовање у породичним односима, на основу одредбе члана 270. Породичног закона.

Најбољи интерес малолетног детета је правни стандард који се цени према околностима сваког случаја а елементи за процену, између осталог су: узраст и пол детета, жеље и осећања детета с обзиром на узраст и зрелост; потребе детета и то: васпитне, потребе становања, исхране, одевања, здравствене бриге и друго, као и способност родитеља да задовољи утврђене потребе. Поступање у складу са најбољим интересом детета је доношење одлуке на начин на који би то дете за себе учинило, када би за то било способно.

По оцени Врховног касационог суда, нижестепени судови су, у конкретном случају, правилно оценили елементе за процену најбољег интереса детета, након прибављања налаза Центра за социјални рад, применом одредбе члана 270. Породичног закона и његове правилне оцене. Имајући у виду да је орган старатељства проценио да је у најбољем интресу деце да се повере мајци на самостално вршење родитељског права и да нема насиља због којег би оцу били забрањени контакти са децом, док је пријава оца за насиље над децом од стране мајке оцењена малициозном и злонамерном, противно најбољем интересу деце, следи да је одлука нижестепених судова о самосталном вршењу родитељског права од стране мајке и одржавању личних односа деце са оцем, донета у њиховом најбољем интересу, у свему на начин прописан одредбом члана 6. став 1. и 266. став 1. Породичног закона.

Неосновани су наводи ревизије туженог да чињеница од пресудне важности и то да ли у конкретном случају било насиља над децом од стране мајке или није, није утврђена. Супротно тим наводима ревизије, у поступку је утврђено да насиља према деци од стране мајке није било. Деца са мајком живе од фактичког прекида заједнице живота и не постоји измењено понашање деце у односу на мајку, при чему није било разлога за сумњу у компетентност и објективност овог налаза. Током разговора са децом нису препознати индикатори који би указивали на инструисаност од стране мајке пошто су девојчице биле опуштене, сарадљиве и међусобно су се допуњавале, па је поступак туженог при пријављивању насиља над децом оцењен као малициозан и злонамеран, те, као такав, у супростности са чињењем у најбољем интересу деце.

Из наведених разлога, Врховни касациони суд је применом одредбе члана 414. став 1. Закона о парничном поступку, одлучио као у ставу првом изреке.

Врховни касациони суд је испитао дозвољеност ревизије туженог изјављене против преиначујућег дела побијане пресуде у смислу одредбе члана 410. став 2. тачка 4. Закона о парничном поступку и закључио да тужени нема правни интерес за подношење ревизије против дела правноснажне пресуде у ком је у парници успео делимичним одбијањем тужбеног захтева тужиле за издржавање малолетне деце.

Из тог разлога, Врховни касациони суд је одлуку као у ставу другом изреке донео применом одредбе члана 413. Закона о парничном поступку.

**Председник већа – судија
Добрила Страјина, с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**